

Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS - Tom Øyvind Heitmann

Vår ref. 26/1032/4- FA- M53	Deres ref.	Saksbehandler Øyvind Jonas oyvind.jonas@porsanger.kommune.no	Dato 21.05.2026
--	-------------------	---	---------------------------

Redegjørelse for tilsyn av private avløpsanlegg til kontrollutvalget

Viser til sak fra kontrollutvalget med ref. KUSE02566

Innledning

Kontrollutvalget har bedt om en skriftlig redegjørelse fra kommunedirektøren vedrørende:

- delegasjon
- vilkårlighet
- internkontroll

i tilknytning til tilsyn og saksbehandling av private avløpsanlegg.

Redegjørelsen bygger på:

- fremlagte tilsynsrapporter
- administrative vedtak
- kommunens delegeringsreglement
- og gjennomgang av et begrenset antall konkrete tilsynssaker og vedtak

Det presiseres at vurderingen bygger på et begrenset antall saker sammenlignet med de om lag 130 tilsynene kommunen opplyser å ha gjennomført.

Delegasjon

Det fremgår av kommunens delegeringsreglement at:

- kommunestyret har delegert myndighet til kommunedirektøren til å fatte vedtak i enkeltsaker og saker som ikke er av prinsipiell betydning
- og at kommunedirektøren kan delegerer myndighet til sektorleder eller andre ansatte

Videre fremgår det at:

- all delegasjon skal være skriftlig
- og at videredelegering kan benyttes dersom dette ikke strider mot lov eller forskrift

Det fremstår derfor som sannsynlig at kommunen har nødvendig hjemmel for:

- tilsyn
- saksbehandling
- og administrative vedtak etter forurensningsforskriften

Det er likevel ikke fremlagt fullstendig dokumentasjon på:

- kvalitetssikringsrutiner knyttet til vedtakene

I henhold til delegasjonsreglementet er myndighet til å fatte vedtak delegert til sektorleder for kommunalteknikk. Når det gjelder vedtak i forbindelse med tilsyn av private avløpsanlegg, skal vedtakene godkjennes av sektorleder og inneholde to underskrifter: sektorleder og saksbehandler.

Ved gjennomgang av saksbehandlingen ble det avdekket:

- at samtlige vedtak er godkjent av sektorleder i saksbehandlingssystemet
- at de godkjente vedtakene som er sendt ut kun inneholdt én underskrift
- at det er benyttet feil brevmal, hvor kun saksbehandlers underskrift har kommet frem i vedtakene som er sendt ut

Oppsummert delegasjon

I saksbehandlingen er delegasjonsreglementet fulgt gjennom sektorleders godkjenning av vedtak. Det er imidlertid avdekket at feil brevmal er brukt, der det kun framkommer saksbehandlers underskrift på vedtaksbrev. Dette vurderes som en formalfeil. Og er forhold som nå er rettet opp i.

Vilkårlighet

Definisjonen på vilkårlighet i forvaltningsrettslig sammenheng betyr at:

- *like saker ikke behandles likt*
- *vedtak fattes uten saklig grunn*
- *uten tilstrekkelig begrunnelse*
- *utenforliggende eller usaklige hensyn*

De registrerte avvikene gjelder i stor grad eldre anlegg etablert på 1950–1980-tallet, det er i stor grad disse anleggene som har fått registrert avvik og fått pålegg.

Registrerte avvik er blant annet:

- Betongtanker uten tett bunn
- For små slamtanker
- Direkte utslipp til terreng, vassdrag, myr eller sjø

Med vekt på vilkårlighet er det gått gjennom åtte tilfeldige saker:

Acos sak; 25/2571, 25/2612, 25/2614, 25/2818, 25/2944, 25/2962, 25/2970, 25/2980.

Disse 8 sakene er sammenstilt i et vedlegg.

Det er og vedlagt excel liste over samtlige saker registrert i forbindelse med tilsyn.

Gjennomgangen av de utvalgte sakene viser:

- Standardiserte maler benyttes
- Faste vurderingspunkter

- I stor grad like formuleringer i flere saker
- Kommunen har utøvd et konsekvent og forsvarlig skjønn basert på dokumenterte avvik og gjeldende regelverk
- Det er ikke avdekket usaklig forskjellsbehandling eller vedtak uten saklig grunnlag
- Saksbehandlingen fremstår standardisert
- Begrunnelsene kunne i enkelte tilfeller vært mer individuell, men tilfredsstillende lovens minimumskrav

Dokumentasjonen viser og enkelte forhold som KAN øke risikoen for vilkårlighet:

- mangelfull historisk dokumentasjon

I samtlige gjennomgåtte saker er det dokumentert avvik ved avløpsanleggene, blant annet:

- Manglende eller sviktende infiltrasjon
- Manglende bunn i kum med direkte utslipp til grunnen
- Indikasjoner på kloakkutslipp i terreng
- Høy vannstand og tegn til dårlig funksjon

Eksempler fra tilsyn:

- Kloakkvann renner rett ned i grunnen uten å bli renset
- Stor sannsynlighet for utslipp av kloakk i terreng

I tillegg fremgår det i gjennomgåtte saker at:

- Utslippstillatelse ikke er funnet i kommunens arkiv
- Utslipet vurderes å ikke oppfylle dagens krav

Kommunens vurderinger bygger på:

- Konkrete observasjoner fra tilsyn
- Teknisk vurdering av anleggene
- Krav i henhold til forurensningsforskriften

I alle sakene er det foretatt en samlet vurdering, og konklusjonen er at:

- Anleggene ikke tilfredsstillende gjeldende krav
- Det er behov for oppfølging og utbedring

Skjønnutøvelsen fremstår som:

- Faglig basert
- Relevant begrunnet
- Konsekvent anvendt

Ved sammenligning av sakene fremkommer:

- Lik vurdering ved like avvik
- Lik reaksjon i form av pålegg om utbedring
- Lik frist for gjennomføring (1. november 2027) (Utvidet med 3 år)

Dette tilsier at:

- Like tilfeller behandles likt
- Det ikke foreligger vilkårlig forskjellsbehandling

Vedtakene inneholder:

- Henvisning til lovgrunnlag
- Beskrivelse av faktiske forhold
- Vurdering av anleggets tilstand
- Konklusjon
- Klageadgang

Det er dermed gitt begrunnelse i tråd med forvaltningslovens krav.

Det bemerkes likevel at:

- Begrunnelsene i stor grad er standardiserte
- Individuell drøfting i den enkelte sak er begrenset

Dette kan påvirke opplevd forståelse hos mottaker, men er ikke i strid med lovens minimumskrav.

Oppsummert vilkårlighet

Like saker ikke behandles likt:

- Det er ikke avdekket forhold som tilsier ulik behandling
- Sakene fremstår behandlet etter samme kriterier og med lik reaksjon

Vedtak fattes uten saklig grunn:

- Påstanden vurderes som ikke underbygget
- Vedtakene bygger på dokumenterte tekniske avvik og forurensningsfare

Manglende eller uten tilstrekkelig begrunnelse

- Vedtakene oppfyller lovens krav til begrunnelse
- Det er likevel et forbedringspotensial i mer konkret individuell begrunnelse

Usaklige hensyn

- Det er ikke funnet indikasjoner på at usaklige hensyn er lagt til grunn
- Vurderingene er knyttet til relevante forhold som miljø, helse og regelverk

Internkontroll

Tidligere dokumentasjon viser at Statsforvalteren har påpekt:

- mangelfull systematikk
- svak internkontroll
- og manglende sammenheng mellom tilsynsarbeid og internkontrollsystem.

Kommunen har etter dette:

- utarbeidet temaplan og tilsynsplan
- og gjennomført forbedringstiltak

Det fremgår av materialet at kommunen nå:

- gjennomfører tilsyn
- registrerer avvik
- dokumenterer observasjoner
- fatter vedtak
- og opplyser om klageadgang

Samtidig fremstår internkontrollen fortsatt som sårbar på enkelte områder:

- begrenset individuell dokumentasjon
- sterk bruk av standardtekst
- uklare kvalitetssikringsrutiner
- og begrenset dokumentasjon av interne kontrollmekanismer

Oppsummert internkontroll

Porsanger kommune har ikke på plass et komplett internkontrollsystem for tilsyn av private avløpsanlegg. En gjennomgang viser at kommunen har internkontrolldokument på plass i form av vedlagte «Tilsynsplan for små avløpsanlegg». Dokumentet er utarbeidet på bakgrunn av pålegg og med veiledning fra Statsforvalteren, og er vurdert og akseptert som et tilfredsstillende verktøy for å ivareta kommunens tilsynsplikt.

Oppsummering av forbedringstiltak for saksbehandling og tilsyn av private avløpsanlegg

Tiltak for å styrke internkontrollsystemet og sikre bedre dokumentasjonskontroll er blant annet implementering av en avløpsmodul i fagsystemet KomTek. Dette arbeidet er pågående.

Det er videre forsøkt å fremme og politisk forankre en temaplan med tilhørende forskrifter, med mål om å styrke internkontrollen. Dette vil bidra til bedre forankring av prinsippet om likebehandling i forbindelse med både tilsyn og saksbehandling.

Med vennlig hilsen / Dearvuodaiguin / Ystävälissii tervheissii
Porsanger kommune/ Porsáנגgu gielda/ Porsangin komuuni

Øyvind Jonas
konstituert sektorleder kommunalteknikk og samfunnsutvikling

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevet signatur.